

HE 30/2024 vp

Rajamenettelyn käyttöönotto ja nopeutetun menettelyn uudistaminen

Sanna Montin

14.5.2024

Esityksen tausta ja tavoite

Tausta

- Hallitusohjelma
- Varautuminen muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybrdivaikuttamiseen - Selvitys lainsäädännön muutostarpeista (Sisäministeriö 2022)
- EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistus

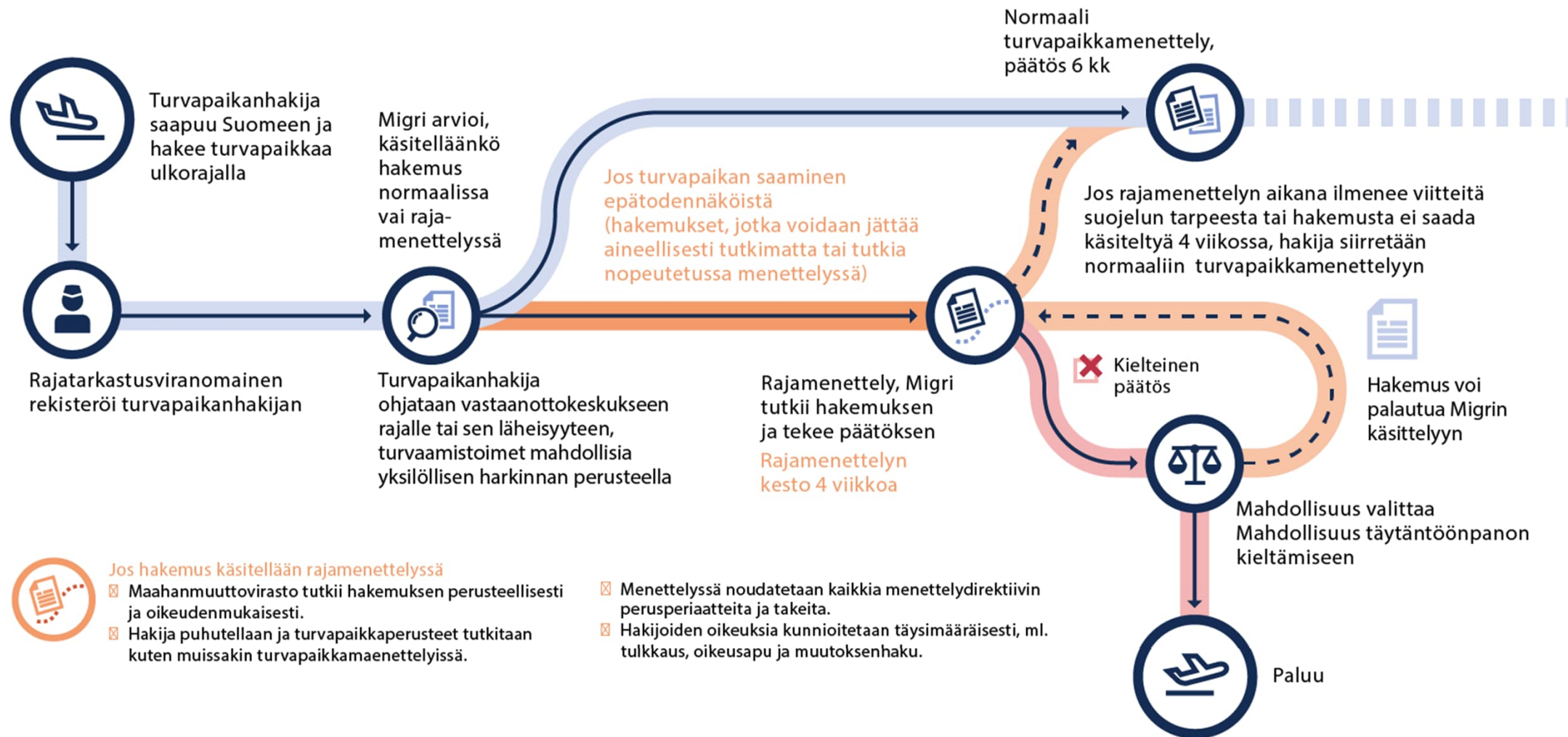
Tavoite

- Tehostetaan todennäköisesti perusteettomien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyä
- Estetään hakijoiden edelleen liikkumista EU:n alueella
- Nopeutetaan kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista

Käsitteet ja keskeiset ehdotukset

Rajamenettely

Ulkomaalaislain 104 a §: Rajamenettely

Menettelyn soveltaminen

- ulkorajan rajanylityspisteellä tai luvattoman ulkorajan ylityksen yhteydessä tehty hakemus, joka
  - voitaisiin ulkomaalaislain 103 §:n nojalla jättää tutkimatta tai
  - 104 §:n nojalla ratkaista nopeutetussa menettelyssä

Tilapäinen poikkeus soveltamiseen

- Soveltamisesta voidaan tilapäisesti poiketa, jos sen soveltaminen ei ole poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi mahdollista

Soveltamisen rajoitukset

- Ilman huoltajaa olevien alaikäisten osalta direktiivin rajoitusten mukaisesti
- Erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitsevien hakijoiden kohdalla ei sovellettaisi, jos tarvittavaa tukea ei pystyttäisi antamaan.

Määräaika

- Maahanmuuttoviraston tutkittava hakemus 4 viikossa
- Rajamenettelyn päättymisestä säädettäisiin ulkomaalaislain 104 c §:ssä
- Nopean menettelyn mahdollistamiseksi Maahanmuuttovirasto voi pitää turvapaikkapuhuttelun käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa → ulkomaalaislain 97 a §

Ulkomaalaislain 104 b §:

Liikkumisoikeuden rajoittaminen rajamenettelyssä

- Rajamenettelyn tarkoitus: turvapaikkatutkinta suoritetaan rajalla, kauttakulkualueella tai näiden läheisyydessä päästämättä hakijaa vielä maahan → viranomaisilla velvollisuus toteuttaa rajamenettely niin, että rajamenettelyn tarkoitus toteutuu
- Oikeudellinen fiktio:
  - hakija on fyysisesti Suomen rajojen sisäpuolella
  - hakija on Suomen lainkäytön piirissä: hakijaa ei voi poistaa maasta ennen, kuin häntä koskeva maastapoistamispäätös on täytäntöönpanokelpoinen
  - hakijalla ei ole oikeutta liikkua vapaasti Suomessa ja EU:n alueella
- Esitetään liikkumisvapauden rajoittamiseen perustuvaa mallia
  - hakijan liikkumisvapautta rajoitetaan osana sovellettavaa menettelyä
  - kyseessä ei ole turvaamistoimi, eikä asiasta tehdä erillistä päätöstä
  - velvollisuus pysyä viranomaisen osoittaman vastaanottokeskuksen alueella
  - Rajamenettelyn tarkoituksen toteutumiseksi vastaanottokeskuksen alueella pysymistä varmistettaisiin estein
  - turvaamistoimien käyttö mahdollista menettelyn soveltamisen mahdollistamiseksi → uusi säilöperuste ulkomaalaislain 121 §

Esitetyllä mallilla rajamenettely on mahdollista järjestää niin, että hakijan oikeuksia ei rajoitettaisi enempää kuin olisi välttämätöntä, mutta kuitenkin niin, että menettelyn tarkoitus toteutuisi.

Esitetyn mallin erot säilöönottoon käytännössä

	Rajamenettely	Säilöönotto
Tila oleskeluun	5 hehtaaria (suunniteltu Joutseno)	Lukitut sisätilat ja 80 neliömetrin piha ulkoiluun (Joutsenon säilöönottokeskus)
Oikeus poistua alueelta	Mahdollista saada lupa painavan henkilökohtaisen syyn vuoksi	Ei ilman valvontaa
Mahdollinen kesto	Enintään 77 vuorokautta	Enintään 6 kk + 6 kk
Tilojen valvonta	Ei valvontaa	Tiettyjen tilojen valvonta mahdollista myös teknisillä laitteilla
Tarkastukset	Vastaanottolain perusteella tilojen tarkastus mahdollista perustellun epäilyn perusteella	Turvataarkastukset, henkilöntarkastukset, tilojen tarkastukset mahdollisia
Puhelimen ja muiden sähköisten viestintälaitteiden rajoittaminen	Ei mahdollista	Mahdollista
Kielletyt esineet ja aineet	Ei erikseen määritelty vastaanottolaissa	Säilölaissa määritellään

Nopeutettu menettely

Käytännössä nopeutettu menettely tarkoittaa sitä, että hakemukseen tehty kielteinen päätös ja siihen liittyvä käännytyspäätös on nopeammin täytäntöön pantavissa eli hakija voidaan poistaa maasta nopeammin.

Ulkomaalaislaki

- 101 §: Ilmeisen perusteeton hakemus
Logiikan muuttaminen vastaamaan menettelydirektiiviä:
  - Hakemus voidaan todeta ilmeisen perusteettomaksi, kun se on hylätty nopeutetussa menettelyssä
- 104 §: Nopeutetun menettelyn käyttäminen
Uudet nopeutetun menettelyn perusteet:
  - henkilö on tehnyt uusintahakemuksen, jota ei voida jättää tutkimatta,
  - henkilö on tullut maahan laittomasti tai jatkaa oleskeluaan maassa laittomasti,
  - hakija kieltäytyy antamasta sormenjälkensä Eurodac-järjestelmään sekä
  - hakijan voidaan vakavista syistä katsoa vaarantavan jäsenvaltion kansallista turvallisuutta tai yleistä järjestystä.

Vaikutukset

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Rajamenettelyn tehokkuus

- Yksi EU-lainsäädännön työkalu perusteettomien hakemusten tutkintaan ja edelleen liikkumisen estämiseen.
  - Yksi työkalu estämään turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä.
- Tehokkuus riippuu
  - hakijoiden profiileista sekä
  - keinoista hakijoiden liikkumisen rajoittamiseen
- Rajamenettelyllä ei ratkaista välineellistetyn maahantulon tilannetta tai saada sitä päättymään.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi